

שבת לה'

התעוררות לעסק התורה בשבת קודש | מאמרים

בשבת עלינו להיפנות מעסקי המחשבות, וללכת אל החכמים...

"וטעם לקדשו – שיהא זיכרוננו בו להיות קדוש בעינינו, כמו שאמר "וקראת לשבת עונג לקדוש ה' מכובד", והטעם, שתהא השביתה בעינינו בעבור שהוא יום קדוש, להיפנות בו מעסקי המחשבות והכלי הזמנים, ולתת בו עונג לנפשנו בדרכי ה', וללכת אל החכמים ואל הנביאים לשמוע דברי ה', כמו שנאמר "מדוע את הולכת אליו היום לא חודש ולא שבת", שהיה דרכם כן, וכך אמרו רבותינו זיכרונם לברכה (ר"ה טז.) 'מכלל דבחודש ושבת בעי למיזל', וזה טעם שביתת הבהמה, שלא תהא בלבנו מחשבה עליה". (רמב"ם פר' יתרו).

לימוד תורה בליל שבת עד הבוקר

"וכך הראוני מן השמים, שישראל המשימין לבתי כנסיות בשבתות וימים טובים, ומתחילין ללמוד אחר שהגיע זמן קריאת שמע, ולומדים עד קרוב לב' שעות, ואחר כך מתפללין – יפה הם עושים, וכן מנהג בבל מתחילת גלות הראשונה. שכיון שגלו לבבל ונתמעט התלמוד, ובטלו המלמדים מצער הגלות – נתקבצו בני ישראל אצל נביאים ובעלי תורה, ואמרו להם, 'אנו, אין בידינו לא משנה ולא תלמוד לשנות בלילה, ויש עלינו טורח ומחיה ופרנסה, אם כן, בשבתות ובחגים שיש לנו פנאי – נשב בטלים ונישן כל הלילה?' על כן תקנו להשכים לבית הכנסת, ולומדים עד שחרית". (כז נטרונאי גאון, אולך הגאונים תשובות סי' לג).

לימוד התורה בשבת קודם שחרית

"היו מתקבצין בשבתות, וקובעים מדרשות לריבוי תורה עד שתי שעות, ששאלו מראשי ישיבות – והתירו להם לאחר הקריאת שמע משעת הנץ החמה משום ריבוי תורה, ולאחר מכן היו מתפללין שחרית, ויושבין ומסדרין פרשיותיהם שנים מקרא ואחד תרגום, ושוב קורין בתורה ומתרגמין, ומפטירין בנביא ומתרגמין, ומתפללין, ומשתהין עד שנוטה היום". (ספר העיתים סי' קע"ה קע"ט צס רבי שמואל הנגיד).

דרשה בשבת – תועלת גדול לכולם, ואפי' לחכמים הגדולים...

"כי הדרשנים דורשים לעם בשבתות, ומלמדים לעם חוקי ה' האלוקים ותורותיו, והיה תועלת גדולה לכולם, ואפילו על החכמים הגדולים היה הרב מקפיד – כשלא היו באים, לפי שהקבוצ' ההוא ברוב עם היה חיזוק הדת ושמירת גדריו". (מגיד משנה פכ"ג משנה).

רבים מבליים את כל יום השבת בקריאת עיתונים...

"עוד שמעתי שערוריה נוראה, שימי השבתות והמועדים שנקבעו להיות ימי קודש, ולהרבות בהם תורה ויראה, כדכתיב (שמות כ) "זכור את יום השבת לקדשו" – נהפכו בעוונותינו!

וזה על ידי שגבר השטן, והנהיגו שבכל ערב שבת ויום טוב מדפיסים (עיתונים) בכפל כפליים מאשר בימות החול... והעורכים משתדלים לחפש אחרי כל מיני הליצנות וניבול פה, ומדפיסים אותם בגליונות של ערב שבת קודש וערב יום טוב, ורבים מאחינו בית ישראל מבליים את כל יום השבת בקריאת עיתונים כאלה...

אוי לאוזניים שכך שומעות, ואוי לעיניים שכך רואות מה שנעשה... שמזלזלים כך בקדושת השבת והחגים! ואפילו בימות החול אסורים לקרוא עיתונים משום מושב ליצים, ועונש הליצנות גדול מאד". (מכתבי החפץ חיים ז').

נתרם לעילוי נשמת

מרת פלורה בת חנה ע"ה
נלב"ע כ"ט אב תשנ"ח

רבינו שמואל בהגרש"ז אויערבאך זצוק"ל
נלב"ע ט' אדר תשע"ח

ר' משה בן עישה ז"ל
נלב"ע כ"ט תשרי תשפ"א

שבת לה'

התעוררות לעסק התורה בשבת קודש | עובדות

שקיעות ביום שישי

מסופר על הגאון רבי יעקב אורנשטיין זצ"ל – תלמידו של המהרי"ל דיסקין זצ"ל, שפעם אחת בבוקרו של ערב שבת קודש, ישב הוא בביתו לאחר תפילת שחרית, כאשר הוא שקוע ומעמיק בסוגיא אחת במשך ארבע שעות רצופות!! כאשר התעורר משקיעותו העצומה, הוא קם והלך לישיבתו 'אהל משה' שבירושלים – כשהוא מגיע כבר לאחר שעזבו התלמידים את היכל הישיבה... ואילו הוא נכנס ותמה: 'מדוע לא באו עדיין תלמידי הישיבה היום ללמוד?'

'בתוך הסעודה, יצא רבי ברוך בער לחצר ועיין בדברים שעה ארוכה...'

הג"ר דוד מגנס זצ"ל – תלמיד ישיבת 'כנסת בית יצחק' בעיירת קמניץ, זכה להתארח פעם בסעודת ליל שבת אצל מורו רבו ראש הישיבה הג"ר ברוך בער ליבוביץ זצ"ל, בתוך הסעודה, הוא הראה לרבי ברוך בער רמב"ם בענין בו עסקו בישיבה, והקשה עליו קושיא עצומה... רבי ברוך בער תירץ לו על אתר תירוץ נפלא ומבריק, וכך הסעודה המשיכה... ופתאום, עזב רבי ברוך בער את שולחן השבת ויצא אל החצר – וכך הסתובב שם הלך ושוב, תוך כדי שהוא מעיין בדברים... כעבור שעה ארוכה של עמל ויגיעה בריכוז ושקיעות רבה, שב רבי ברוך בער אל הבית, ומיד בירך ברכת המזון וסיים את סעודת השבת...

בשבוע שלאחר מכן, הזכיר רבי ברוך בער בשיעורו את הרמב"ם הנ"ל, וביאר בו ביאור אחר – פחות מבריק... כששאלו רבי דוד אחר השיעור: 'מדוע לא הזכיר רבינו את התירוץ הנפלא שאמר בשבת?' הסביר לו רבי ברוך בער: 'תירוץ זה אמנם נכון – אך חידשתיו בלא עמל! לעומתו התירוץ שהזכרתי בשיעור – עמלתי עליו רבות, ולכן מסרתיו בשיעור.'

השבת של הרב'ה מצאנו

מסופר על הגה"צ רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם זצ"ל – האדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג, שההכנה דרבה שלו לכבוד שבת קודש החלה כבר ביום חמישי – בשיעור 'חומש רש"י' המפורסם שמסר לשומעי לקחו... ומכאן ואילך כבר נישבה אוירת שבת במעונו...

מיד לאחר 'קבלת שבת' ותפילת ערבית, היה מתעמק רבי יקותיאל יהודה בפלפולי דאורייתא על פרשת שבוע – אותם הוא יגיד על השולחן הטהור בליל שבת קודש... (ותחת אחד השיחים סיפר למקורבו, שאת 'תורת הפילפול' קיבל כבר בגיל שמונה שנים! מהגה"צ רבי דוד מייזליש הי"ד – בעל 'הבנין דוד', עה"ת ואב"ד 'אוהל').

בסעודת שבת – לאחר שירת זמירות, נהג לומר דרוש בדרך החסידות בפרשת שבוע... ונוהג מיוחד היה לו – לומר את תורתו בכל מקום בו נפתח החומש, כך שמעולם לא העביר לדף אחר... ופעם אחת אפילו אמר דברי התעוררות וכיבושין על הפסוק 'לצפון משפחת הצפוני'...

פעם שבת רבי יקותיאל יהודה בעיר 'מונטריאול' שבקנדה – בקהילת 'ראשית חכמה' אותה ייסד, ובעיצומו של הפילפול בשולחן הטהור בליל שבת – בפני קהל המונים השותים בצמא את דבריו המתוקים – הגיע אחד הרבנים אל השולחן, כשהוא פונה אליו באמירת 'א גוטען שבת', אך רבי יקותיאל יהודה לא השיבו דבר... את פליאת הנוכחים על כך – פתר אחד מן התלמידי חכמים בפשטות: 'האינכם רואים כי בעת שרבינו אומר את פילפולו – עצומות עיניו והוא שרוי בדביקות גדולה...? לו יפנה אליכם יהודי באמצע 'שמונע עשרה' – וכי תוכלו להשיבו דבר?!!'

בעשרים שנותיו האחרונות, נהג למסור שיעור בהלכה ובאגדה בבית המדרש 'בעלי בתים' – מידי 'שבת מברכים', כאשר השיעור מתארך זמן רב ביותר – מאחר תפילת שחרית ועד שעות הצהריים ממש...

נתרם לעילוי נשמת

מרת פלורה בת חנה ע"ה
נלב"ע כ"ט אב תשנ"ח

רבינו שמואל בהגרש"ז אויערבאך זצוק"ל
נלב"ע ט' אדר תשע"ח

ר' משה בן עישה ז"ל
נלב"ע כ"ט תשרי תשפ"א